

✿ MADAME ✿
BUTTERFLY

PAŃSTWOWA OPERA I FILHARMONIA BAŁTYCKA
W GDAŃSKU

Gdańsk-Wrzeszcz, Al. Zwycięstwa 15

Dyrektor:
TADEUSZ RYBOWSKI

DZS 26

Kierownik Artystyczny:
JERZY PROCNER

Giacomo Puccini

„MADAME BUTTERFLY”

(Madame Butterfly)

opera w 3 aktach

Libretto: L. Illica i G. Giacosa

Adaptacja tekstu polskiego: K. Czekotowski

Kierownictwo muzyczne
JERZY KATLEWICZ

Inscenizacja
WIKTOR BRÉGY

Reżyseria
RYSZARD SLEZAK

Dekoracje i kostiumy
KAROL GAJEWSKI

Przygotowanie chóru
WIESŁAW CZERSKI

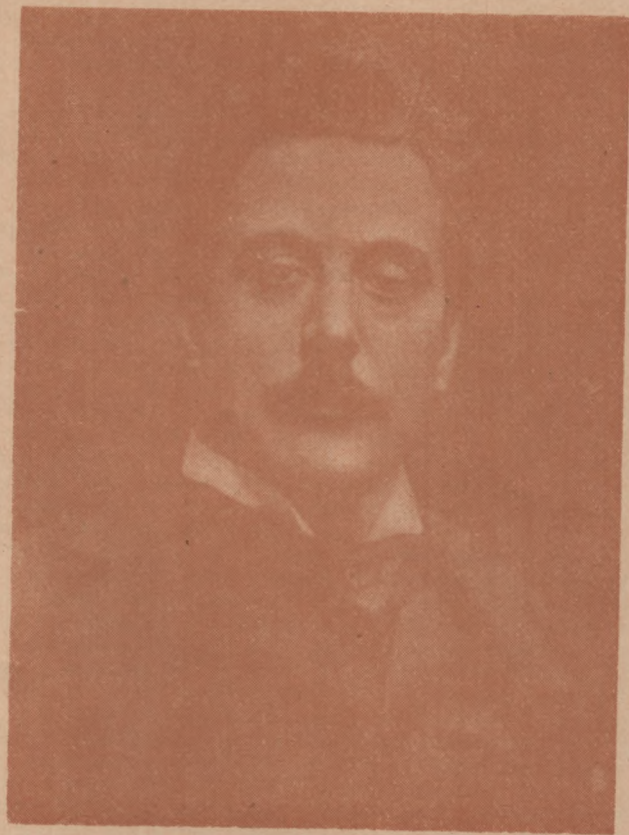
Asystent reżysera
MICHAŁ KASZYC

Wznowienie 15 kwietnia 1967 r.

ALCANTARA, ANTONIO, ZUCCHETTI, ANTONIO, FERRARI, ANTONIO

MADAMA BRUNETTI

GIACOMO PUCCINI
1858—1924

GIACOMO PUCCINI

Twórca Cyganerii pochodził z rodziny muzyków. Ukończył mediołańskie konserwatorium, gdzie kształcił się pod kierunkiem znanego skrzypka i kompozytora Antonia Bazziniego oraz Amilcare Ponchiello. Początkowo pisał muzykę religijną i symfoniczną, później poświęcił się wyłącznie twórczości operowej. Pierwsze jego próby na tym polu — *Le Villi* (*Willidy*) i *Edgar* — minęły niemal bez echa: głośniejszy sukces przyniosła mu dopiero wystawiona w 1893 w Turynie *Manon Lescaut*. Dalsze opery: *Cyganeria*, *Tosca* i *Madame Butterfly*, zyskały już Pucciniemu światowy rozgłos i ugruntowały jego sławę jako najznakomitszego kompozytora operowego w początkach nowego stulecia. Od tego czasu jednak talent Pucciniego jak gdyby obniżył swój lot. Opera *La fanciulla del West* (*Dziewczyna z Zachodu*) napisana na zamówienie nowojorskiej, Metropolitan Opera, wartością swą nie dorównuje poprzednim: również *La Rondine* (*Jaskółka*), operetka skomponowana dla jednego z wiedeńskich teatrów, nie odniosła większego sukcesu, a powstały w 1918 *Il Trittico* (*Tryptyk*), złożony z trzech 1-aktowych oper — *Il Tabarro* (*Płaszcz*), *Suor Angelica* (*Siostra Angelica*) i *Gianni Schicchi* — mimo wybitnych walorów muzycznych i dramatycznych nie zyskał sobie stałego miejsca w repertuarze teatrów operowych. Dopiero w 1921, 63-letni kompozytor przystąpił do pracy nad dziełem, które miało stać się jeszcze jednym tytułem do jego wielkiej sławy — nad operą *Turandot*. Niestety śmierć nie pozwoliła mu dokończyć tej ostatniej pracy.

Puccini jest ostatnim z szeregu znakomitych kompozytorów włoskich, którzy poświęcili się wyłącznie twórczości operowej: na nim też kończy się długi okres świetności tego gatunku sztuki w tradycyjnym jego pojęciu. Muzyka Pucciniego nie odznacza się może szczególną głębią — charakteryzuje ją raczej zewnętrzna efektywność i sentymentalizm (z wyjątkiem dwóch ostatnich dzieł, w których widoczne jest znaczne wzbogacenie i pogłębienie środków wyrazu): niemniej posiadał Puccini swój własny, oryginalny styl twórczy, łatwy do rozpoznania już po kilku taktach, co jest zaletą tylko nielicznych kompozytorów. Styl ten objawia się przede wszystkim w melodyce, pełnej zmysłowego żaru, a także w harmonice i instrumentacji.

Madame Butterfly zaliczana jest do dzieł werystycznych, z tym że rozgrywający się w niej dramat owiany został egzotycznym czarem Dalekiego Wschodu (typ melodyki, instrumentacja). Opera wystawiona została w lutym 1904 w La Scali i — poniosła klęskę. Niezrażony tym Puccini wziął ją ponownie na warsztat kompozytorski, wprowadził szereg zmian i poprawek, by w maju tegoż roku przedstawić nową wersję opery na scenie teatru w Brescii. Tym razem *Madame Butterfly* odniosła pełny sukces, do czego niemało przyczyniło się też i świetne wykonanie dzieła pod dyr. Artura Toscaniniego, z udziałem Salomei Kruszelnickiej i Giovanniego Zenatello. Niesłabnące powodzenie towarzyszy tej operze po dzień dzisiejszy.

MADAME BUTTERFLY

OPERA GIACOMO PUCCINI'EGO

Libretto L. Illica i G. Giacosa — Adaptacja tekstu polskiego: K. Czektowski

Osoły:

CHO-CHO-SAN (Madame Butterfly)	— Helena Mołoń — Urszula Szerszeń — Maria Zielińska ✓	YAMADORI (Ksiązę japoński)	— Jan Gdaniec — Wacław Prabucki ✓
SUZUKI (służąca Cho-cho-san)	— Anna Bartoszyńska — Leokadia Borowska ✓ — Alina Kozłowska	BONZA (kapłan japoński)	— Jerzy Podsiadły ✓ — Jerzy Szymański — Paweł Trzebiatowski
F. B. PINKERTON (oficer marynarki amerykańskiej)	— Stefan Cejrowski — Jan Kusiewicz ✓ — Franciszek Warecki	KATE PINKERTON	— Teresa Huk — Magdalena Nysler ✓
SHARPLESS (konsul amerykański)	— Czesław Babiński ✓ — Jan Gdaniec — Kazimierz Sandurski	KOMISARZ	— Jerzy Podsiadły — Zdzisław Suski ✓ — Jerzy Szymański — Kazimierz Sergiel
GORO	— Józef Figas — Franciszek Kokot — Feliks Lewandowski ✓	SMUTEK (dziecko Butterfly)	— ***

Rodzina, krewni Czo-Czo-san, służba, urzędnicy, goście weselni

Orkiestra symfoniczna oraz chór mieszany Państwowej Opery i Filharmonii Bałtyckiej

Inscenizacja:
WIKTOR BRÉGY

RYSZARD SLEZAK

Asystent reżysera:
MICHAŁ KASZYC

Kierownictwo muzyczne
JERZY KATLEWICZ

Dyrygenci:
ZBIGNIEW BRUNA
GRZEGORZ SUTT ✓

Dekoracje i kostiumy:
KAROL GAJEWSKI

Kierownictwo chóru:
WIESŁAW CZERSKI

Inspicjenci:
LECH STACHOWSKI

Obsada dzisiejszego przedstawienia znajduje się na tablicy w hallu

---

MADAME BUTTERFLY

Akt I.

W japońskim porcie zatrzymał się na czas dłuższy okręt amerykańskiej marynarki wojennej. Monotonny tryb życia przykrzy się młodemu porucznikowi Pinkertonowi: aby sobie uprzyjemnić życie, korzysta z usług japońskiego pośrednika Goro, który za opłatą ułatwia mu znajomość z młodziutką gejszą Cho-cho-san, zwaną także Butterfly (moytyl). Pinkerton, zgodnie z japońskimi zwyczajami, ma zawrzeć z nią ślub, którego ważność rozciąga się na 999 lat. Goro wprowadza porucznika do wynajętego dlań domku na wzgórzu nad miastem i przedstawia mu służbę jego przyszłej żony. Wkrótce ma się odbyć ceremonia ślubna — jako pierwszy z gości zjawia się konsul Stanów Zjednoczonych w Nagasaki, Sharpless. Zapatruje się on na sprawę małżeństwa Pinkertona poważniej niż młody porucznik i ostrzega go, by nie łamał życia młodziutkiej, szczerze go kochającej Japonce.

Nadchodzi Cho-cho-san w otoczeniu rodziny i licznego grona dziewcząt japońskich. Wyznaje ona Pinkertonowi, że rano była w domu misjonarzy, by przyjąć wiarę chrześcijańską, i że dla niego gotowa jest zupełnie zerwać ze swą rodziną i środowiskiem. Urzędnik stanu cywilnego odczytuje akt ślubu. Weselną atmosferę maści nagłe pojawienie się wuja panny młodej — Bonzy, który odkrył tajemnicę jej chrztu i za porzucenie wiary ojców oraz poślubienie cudzoziemca rzuca przekleństwo na jej głowę. W ślad za nim opuszczają pośpiesznie dom Pinkertona przerażeni goście weselni. Butterfly i Pinkerton zostają sami. Nadchodzi noc. Akt I kończy się wspaniałym duetem, jednym z najpiękniejszych w światowej literaturze operowej (Bimba degli occhi).

Akt II.

Minęły trzy lata od ślubu Pinkertona, Butterfly wraz z małym synkiem każdej wiosny oczekuje męża, który odjeżdżając wkrótce po ceremonii zaślubin, przyrzekł jej, że na pewno powróci. Żyją w biedzie, a wierna służebnica Butterfly, Suzuki, obawia się gorszego jeszcze niedostatku, nie spodziewa się bowiem powrotu Pinkertona. Butterfly jednak niezachwianie wierzy jego słowom. Nieoczekiwanie zjawia się witany radośnie przez Butterfly konsul Scharpless. W trakcie jego wizyty przybywa też bogaty książę Yamadori, który przy pomocy pośrednika Goro zabiega o względy Cho-cho-san. Młoda Japonka odrzuca jednak stanowczo jego konkury. Uważa się nadal za żonę Pinkertona i nie uznaje rozwodowych zwyczajów japońskich. Na jej postanowienie nie wpływają nawet słowa Sharplessa, który w oględny sposób daje do zrozumienia, że Pinkerton nie zamierza do niej wracać. Cho-cho-san nie wierzy słowom konsula (aria Un bel di vedremo — Tam na wschodniej stronie). Pokazuje mu swego synka i prosi, by zawiadomił Pinkertona, że oboje z dzieckiem stale go oczekują. Zakłopotany swą przykrą misją Sharpless opuszcza dom Butterfly, która w chwilę potem wypędza natrętnego Goro.

Wystrzał armatni zwiastuje przybycie okrętu Pinkertona. Uszczęśliwiona Butterfly przystraja wraz z Suzuki cały dom kwiatami (duet Scuoti Quelle fronda) i ubrana w ślubną suknię oczekuje przybycia małżonka. Z wolna zapada zmierzch: w oddali słychać śpiew rybaków wracających z połowu. Na ścieżce widzącej do domku Butterfly, nie widać nikogo.

Akt III.

Minęła noc. Znużona oczekiwaniem, usnęła Butterfly. Teraz dopiero w ogródku przed domem zjawia się Sharpless i Pinkerton. Suzuki ze zdumieniem patrzy na towarzyszącą im nieznaną elegancką damę. To małżonka Pinkertona przybyła wraz z mężem, by zabrać jego synka. Cho-cho-san, która zjawia się po chwili, od razu domyśla się wszystkiego i wie, co ma teraz uczynić. Odprawia obecnych i wydobywa ze skrytki stary rodowy sztylet, na którego klindze wyryte są słowa: „Niechaj z honorem umiera ten, komu los nie pozwolił żyć z honorem”. Pożegnawszy się z dzieckiem, Cho-cho-san przebija się sztyletem. Ostatnim odruchem świadomości zwraca się w stronę Pinkertona, który wpada do pokoju z okrzykiem „Butterfly”.

ZESPÓŁ SOLISTÓW ŚPIEWAKÓW

Anna Bartoszyńska
Leokadia Borowska
Zofia Czepielówna-Schiller
Alina Kozłowska
Helena Mołoń
Magdalena Nysler
Urszula Szerszeń
Maria Zelińska
Lucja Żelukiewicz

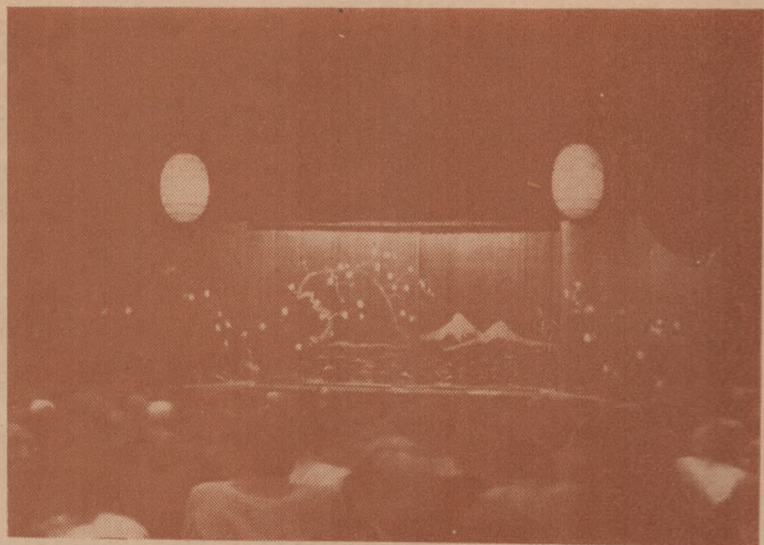
Czesław Babiński
Stefan Cejrowski
Józef Figas
Jan Gdaniec
Franciszek Kokot
Jan Kusiewicz
Feliks Lewandowski
Edward Mikulski
Jerzy Podsiadły
Wacław Prabucki
Kazimierz Sandurski
Kazimierz Sergiel
Jerzy Szymański
Paweł Trzebiatowski
Franciszek Warecki

Korepetytorzy

Urszula Kulkowa

Laura Popławska

Helena Zwijasowa

CHÓR OPERY BAŁTYCKIEJ

Kierownik Chóru:
Wiesław Czerski

Inspektor:
Zdzisław Suski

Korepetytor:
Henryk Spychała

Soprany

Stefania Adamczak
Ludgarda Chudzicka
Rozwita Deptulska
Stanisława Gibczyńska
Taresa Huk
Urszula Kolasińska
Jadwiga Korzeniowska
Irmina Kostkiewicz
Donata Lewandowska
Krystyna Lupińska
Felicja Manikowska
Halina Massalska
Teresa Nawrocka
Kornelia Piepkówna
Genowefa Pilchowska
Michalina Podbilska

Tenory

Jan Badura
Edward Bykowski
Andrzej Dąbkowski
Gerard Dzieszuk
Włodzimierz Grandowicz
Tadeusz Leśniowski
Stanisław Różagórski
Erwin Miszker
Ryszard Ratuszny
Michał Sywec
Grzesław Wielikaniec
Jan Zwiernik

Basy

Alty

Czesława Andersz
Halina Bartkowiak
Janina Bukowska
Władysława Filipiak
Zofia Gachowa
Urszula Glasenapp
Gabriela Iwor
Zdzisława Jungowska
Barbara Kordulska
Alicja Krzyżanowska
Krystyna Malewicka
Urszula Radtke
Maria Raduła
Anna Węgrzyń

Jerzy Budnik
Gustaw Donocik
Jerzy Dorosz
Jarosław Gierkowicz
Stanisław Kamiński
Władysław Kasprzyk
Bogdan Łukaszewski
Kazimierz Nowiński
Zdzisław Suski
Zdzisław Szlawski
Andrzej Szwarekopf
Jerzy Rysiak
Zygmunt Wensora
Henryk Wolnik

ORKIESTRA PAŃSTWOWEJ OPERY I FILHARMONII BAŁTYCKIEJ

Kierownik artystyczny — JERZY PROCNER

Dyrygent: ZBIGNIEW BRUNA

Dyrygent-asystent: GRZEGORZ SUTT

I skrzypce

Wojciech Szmał
(koncertmistrz)
Tadeusz Kocharński
(koncertmistrz)
Franciszek Bujalski
Jerzy Kucal
Kazimierz Stein
Maria Langowska
Wiesław Jeziorny
Henryk Niemirowicz
Michał Mienko
Irena Zielińska
Kazimierz Huzarski
Wiesława Siedlar

II skrzypce

Stanisław Kosiorek
Sylwester Sztukowski
Jerzy Malecki
Wacław Butowski
Wanda Popielska
Stefan Osterczyk
Bronisław Brochocki
Joanna Lubowicz
Norbert Kres
Bernard Tomczyk
Alicja Dardzińska

Altówki

Mieczysław Smilgin
Jerzy Wojtkowski
Kazimierz Mańkowski
Krystyna Lejman
Piotr Budny
Roman Sajek
Piotr Kopeczyński

Wiolonczele

Bożena Zaborowska
(koncertmistrz)
Janusz Swillo (koncertmistrz)
Andrzej Filar
Franciszek Pokorniecki
Karol Baryła
Tadeusz Tomczak
Krzysztof Sperski
Zdzisław Miodowski
Tadeusz Andrzejewski

Kontrabasy

Edwin Piotrowicz
Barbara Popkiewicz
Stanisław Rosiek
Adam Chamera
Adolf Mazur
Antoni Pilec
Zdzisław Piotrowicz

Harfa

Regina Rużkova

Fortepian

Urszula Kulkowa

Organy

Henryk Spychała

Flety

Wacław Gagalka
Ryszard Kłaman
Jarosław Kaziński
Mieczysław Kwiecień

Oboje

Erwin Gassan
Romuald Buczkowski
Józef Raatz
Stanisław Sękowski

Rożek angielski

Henryk Chrapkowski

Klarnety

Władysław Świercz
Jan Zareba
Andrzej Pietras
Ryszard Świercz

Bas-klarnet

Kazimierz Guzowski

Fagoty

Benedykt Radula
Miroslaw Stracewski
Maksymilian Piłat

Kontrafagot

Jerzy Pawłowski

Waltornie

Aleksander Suchoples
Edward Daniecki
Marian Jakubowicz
Kazimierz Filipowicz
Zygmunt Klimek
Tomasz Tylewski
Leon Brzostek

Trąbki

Ryszard Ratajezak
Franciszek Tabaszewski
Józef Burdynowski
Józef Stachnik
Alicja Artwińska

Puzony

Aleksander Trus
Roman Wachowicz
Edward Grygorowicz
Alfons Kasprzycki

Tuba

Jerzy Ulaowski

Perkusja

Marian Szymański
Bronisław Rugienis
Witold Brzeski
Wacław Wiśniewski

Inspektorat orkiestry

Henryk Niemirowicz

Korektor fortepianów

Władysław Ogledzki